

A.B. ŠIMIĆ, PREOBRAŽENJA – INTERPRETACIJA

Pjesnici – programatska pjesma; prva pjesma u zbirci; pjesma u duhu kozmičkog ekspresionizma; motivi: pjesnici, čuđenje (1. strofa), zemlja, oči, stvari (2. strofa), uho, ćutanje, pjesnici, treptanje (3. strofa)-kompozicija: monostih, distih, tercet; kružna kompozicija (ponavljanje prvog stiha s varijacijom na kraju pjesme); pjesnici su zapitani nad svijetom, to je način da dopru do biti stvari; gledaju pored stvari kako bi vidjeli bitni; slušaju šutnju kako bi čuli bitno (ostali ljudi šute)

-pjesnici su trajno uznemireni svijetom

Moja preobraženja – pjesnik opjevava svoje duhovne promjene (mijene negativnih i pozitivnih raspoloženja, pesimizma i optimizma); čežnja za zvijezdom je težnja za višim duhovnim ciljem: želi se preobraziti u zvijezdu koja će sjati nesretnim ljudima kao smisao, nada i utjeha

-boje simboliziraju čovjekove stalne mijene: od crne do svjetlosti, tj. od muke življenja do nade i utjehe (kontrast)

-snažan, ekspresivan ritam; uporaba epiteta

Hercegovina – pjesnik ne opisuje svoj zavičaj, nego iznosi slike iz vlastita sjećanja; bojama i riječima iznosi svoj doživljaj zavičaja i djetinjstva te osjeća vezane uz svoje odrastanje; osim plave boje u prvom stihu, u pjesmi se pojavljuju: crna, crvena (*krvlju namrljana...slikarija na nebu*) i bijela boja; plava boja upućuje na pjesnikov unutarnji doživljaj, crna boja označava pesimizam i strah, bijela je simbol optimizma; ekspresionistički motiv krika; crni vlak koji vrišti svoj dolazak slutnja je smrti

-motivi iz krajolika: kuća parnog mlina na rubu livade, crni vlak, kuće, stabla i bijeli prozori; iako u pjesmi dominira mrak (mračna i pesimistična slika života), pjesma završava motivom bijelih svijetlih prozora: pjesnik završnim stihovima upućuje na optimizam i ljepotu pojedinih životnih trenutaka; personificirani krajolik (viču užarene opeke, crni vlak vrišti)

Povratak - vječna ljubav: lirski subjekt vraća se iz smrti, s druge obale, svojoj dragoj – preko *blizih obala, s onu stranu mrke mirne vode*, javlja joj se *krikom čudne tice*, on je uz nju zauvijek, *uspravan i svečan*, na kraju naglašava *kao (pored tebe)*, kao nekad; ekspresionistički motivi: krik (*krik moga srca*), preplašenost, crna sjenka, mrka voda, strah, tjeskoba; opkoračenje, prebacivanje (samo jedna riječ u cijelom stihu); koloristički motivi, kontrasti: dan je mrak (!), *mrko svijetlo podne*, u sutonu je crna sjenka, a *noć je mjesečina*, plave staze – vrhunac vizualne poezije; sinestezija: *šumi u tvom uhu tiha mjesečina*; personifikacije: krik srca, koraca mjesečina; povezivanje motiva ljubavi i smrti

Smrt i ja – misaona (refleksivna) lirski pjesma; tema: prolaznost ljudskoga života, smrt kao vječni čovjekov pratilac; motivi: smrt je u čovjeku, čovjekovo zaostajanje, kraljevstvo smrti; smrt je sastavni dio života – ona je s čovjekom od njegova rođenja, ona na kraju pobjeđuje; pjesnik ne mistificira smrt i ne tuguje zbog smrti, prihvaća da je neobjašnjiva i beskrajna; od interpunkcijskih znakova javlja se točka i dvije dvotočke koje dijele pjesmu na tri dijela; na kraju nema interpunkcije čime se naglašava misao o neizmjenosti kraljevstva smrti

Smrt – Prva misaona cjelina/strofa govori o tome što se događa s tijelom u smrtnoj borbi, jer o borbi je riječ u kojoj se *tijelo s nečim nevidljivim rve i onda stane. Ko mašina stane. I ni makac*. Pjesma prikazuje smrt kao prirodni dio života. Tijelo se bori protiv smrti, ali smrt je ipak jača. Ostali ljudi nastavljaju sa svojim životom i *podizaju se ko da se podizaju od stola*. Otac i majka su tužni zbog gubitka sina (*Mati će živinski kriknuti otac začutati buljiti nijemo cijelog dana*)

Ručak siromaha – osjećaji koji obuzimaju siromašne: stid, strah, gađenje nad samim sobom, osamljenost, osjećaj krivnje: osjećaj podvojenosti između vlastita tijela i duha (tijelo kao da je tuđe tijelo, krv kao da je tuđa krv); osjećaj krivnje zbog obilježnosti u društvu, ali i nemoć da se bilo što promijeni

Opomena – misaona (refleksivna) lirski pjesma -tema: čovjekov život, odabir između ovozemaljskog (materijalnog, prolaznog) i uzvišenog (duhovnog, vječnog) te smrt. Pjesma je krik. Grafički je oblikovana kao uskličnik. Izravno obraćanje ostvareno je imperativom.

Pjesnik se u pjesmi obraća svakom pojedincu kojega upozorava da u životu treba težiti onome što je egzistencijalno značajno, uzvišeno, božansko i vječno, a ne tritati vrijeme na ono što je prizemno, svakodnevno, materijalno i propadljivo. Ako poslušamo njegov savjet, na kraju svog života nećemo žaliti za nečime što bismo inače propustili. Čovjeku predlaže da takvim životom dosegne same zvijezde, odnosno prijeđe u vječni život, umjesto da se samo pretvori u prah koji simbolizira prolaznost čovjekova života i svega što je ovozemaljsko.

Budući – svevremenska poruka upućena imaginarnom čitatelju

-pjesma otvara pitanje: što je čovjek u odnosu na vječnost? – njegovo postojanje samo je djelić u beskrajnom protjecanju vremenu; motiv Božjeg stvaranja

Antun Branko Šimić (1898.-1925.)

-najznačajniji predstavnik ekspresionizma u hrvatskoj književnosti; na početku svoga stvaralaštva piše pod Matoševim utjecajem, ali upoznavši se s ekspresionizmom mijenja stavove o književnosti -autor zbirke pjesmama Preobraženja – to je prva zbirka slobodnih stihova u hrvatskoj književnosti (u tome je važnost zbirke); naslov zbirke ukazuje na to da pjesnik preobražava materijalni, vidljivi svijet u svojoj nutринi i izražava ga u pjesmama -zbirka sadrži 48 pjesama

-tematski krugovi Šimićeve pjesništva: kozmički ekspresionizam, umjetničko stvaranje, zavičajne teme, intimne teme, smrt, socijalne teme

-kozmički ekspresionizam: posljednje 3 pjesme u zbirci Preobraženja (Otkupljenje, Opomena, Budući); ove pjesme pripadaju kozmičkom ekspresionizmu jer u njima pjesnik promišlja o čovjekovu odnosu prema životu, vremenu i prolaznosti; umjetničko stvaranje: prva pjesma iz zbirke (Pjesnici), zatim pjesme Moja preobraženja, Mladić, Pjesma iznad zemlje

-zavičajne teme: pjesme vezane uz pjesnikov zavičaj – Hercegovinu; pjesnik ne opisuje zavičaj, nego istražuje svoj unutarnji *pejzaž* (misli, osjećaji, sjećanja) koji je nekim motivima povezan s krajolikom; intimne teme: ljubavna tematika i tema ljudske usamljenosti (pjesme Povratak, Zima, Ljubav, Mrtva ljubav); tema smrti (pjesme Smrt te Smrt i ja); socijalne teme: ciklus pjesama Siromasi (nastao između 1920.-1921.)

Obilježja Šimićeve poetike (pjesničkog izraza)

-doživljaj umjetnosti: umjetnost je ekspresija unutarnjih osjećaja (osjeća je izražava bojama, zvukovima, riječima)

-Šimić: *Umjetnost se otkriva u ekspresivnosti, ne u ljepoti.*

-osnovne su teme ljubav i smrt; najčešći motivi: strah, smrt, krik, umjetničko stvaranje

-uloga boja: izražavaju emocionalnu obojenost pjesnikove unutarnje stvarnosti (najčešće plava boja, zatim crna i crvena)

-izraz je racionaliziran, izriče se samo bitno, bez deskripcije

-slobodan stih: nema tradicionalnog oblika strofa i stihova, važan je grafički oblik pjesme (čime se upotpunjava značenje)

-izostavljanje interpunkcije, a kada se pojavljuje ima ulogu isticanja pojedinih riječi; odstupanje od pravopisa

